

Hargmaised eestlased: kogukonnaloome ja sideme säilitamine Eestiga

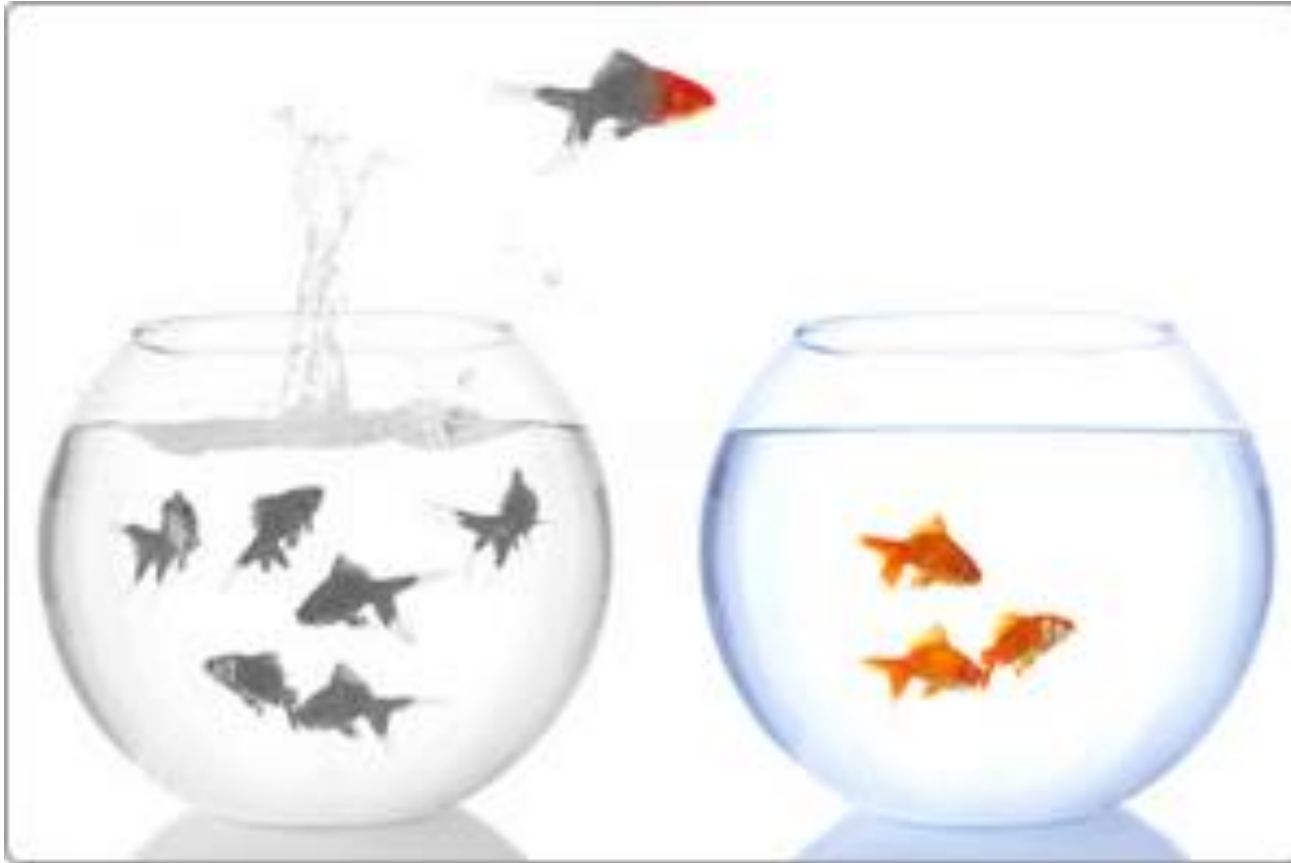
Mari-Liis Jakobson

Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituut

TALLINNA ÜLIKOOL

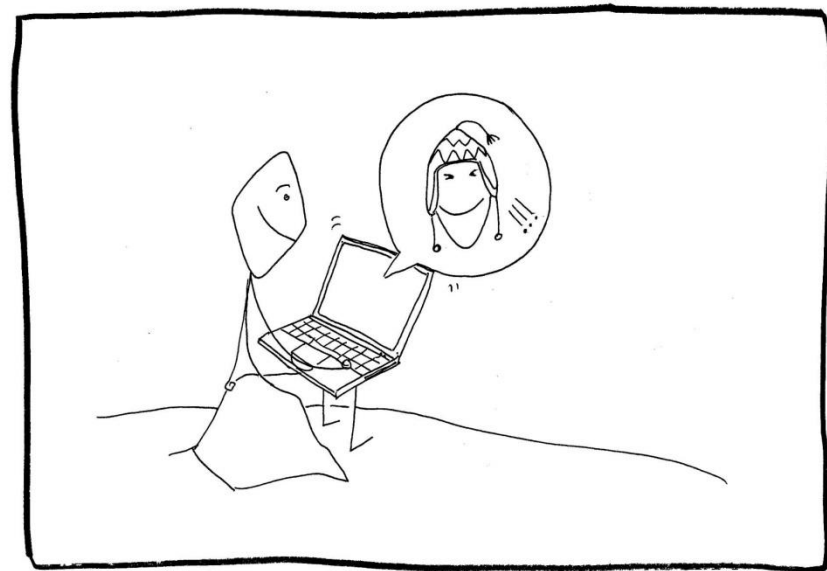
Klassikaline vaade rändele

Hargmaisus ehk transnatsionalism

- *Enam ei saa rääkida emigratsioonist ja immigratsioonist, vaid transmigratsioonist.*
- *Sidemed säilivad ühtaegu kahe või enama riigiga (nt nii lähte- kui sihtriigiga).*
- *Inimesed ei assimileeru, vaid adapteeruvad.*
- *Seetõttu on piireületav ka rändetaustaga inimeste eluilm, praktikad ja identiteet.*
- *Selgepiiriliste rahvusriikide asemel saab elukeskkonnaks hargmaine ruum, mis ühendab kokku elemente lähte- ja sihtriigist.*
- *Annab teistsuguse vaate nii teadlastele kui poliitikakujundajatele.*

Hargmaisuse avaldumine on kontekstispetsiifiline

Uuringud

- *TRANS-NET (2008-2011), rahvusvaheline teadusprojekt rändelise hargmaisuse uurimiseks. Eesti ja Soome uurimisrühmad viisid 2009-2010 läbi kokku 160 poolstruktureeritud intervjuud eestlastega Soomes, soomlastega Eestis ning tagasipöördunud eestlastega.*
- *Postcommunist citizens... (2014), postdoktorantuuri projekt, mis keskendus Balti riikidest pärit inimeste kodanikuaktiivsuse ja kodaniku-riigi vaheliste suhete analüüsile. Kokku 17 süvaintervjuud eesti, läti, leedu ja balti organisatsioonide eestvedajatega, 3 intervjuud saatkondade töötajatega, osalusvaatlus.*

Hargmaisuse tähud

- **Sotsiaalkultuuriline hargmaisus – hargmaised sidemed, mille kaudu luuakse kogukonnatunnet, mis hõlmab nii rändajaid kui inimesi päritoluriigis [aga ka sihtriigis]**
  - **Hargmaised pere- ja sõprussuhted, päritolumaa ja -kultuuriga sidet pakkuvad organisatsioonid, sotsiaalsed ja kultuurilised praktikad jm.**
- **Majanduslik hargmaisus – kapitali ja kaupade piiriülene liikumine, antud juhul ennekõike väljarännanute asukoha- ja päritoluriigi vahel**
  - **Rahaülekanded (sugulaste toetamiseks, individuaalse investeeeringuna päritoluriigis, kogukonnaprojektina), hargmaine tööjõuturg, hargmaised ettevõtted, h. tootmis- ja tarneahelad**
- **Poliitiline hargmaisus – otsene või kaudne osalemine poliitilistes protsessides päritoluriigis või hargmaises ruumis**
  - **Nt valimistel osaledes, poliitilistes kampaaniates osaledes, päritoluriigi erakondi või hargmaiseid poliitilisi liikumisi toetades.**

Sotsiaalkultuuriline hargmaisus Soome eestlaste seas

Kui ma veel Eestis elasin, siis tahtsin muudkui Euroopasse kolida, kuid kummalisel kombel olen ma Soomes avastanud, et ma olen mingil määral patrioot. See on [mu] enda identiteet, mida ei taha kaotada. Paljud asjad, mis on eestlaseks olemisega seotud, on olulised, näiteks toit ja telesaated; kuidagi on ilmnenud sügav seotus, sügav kultuuriline identiteet, mille olemasolu taipad alles välismaal elades. (Anna, 1969)

Sotsiaalkultuuriliselt hargmaiste inimeste tüübid (Soome eestlaste põhjal)

- **Minimaalselt pühendunud** – säilinud on kontaktid pereliikmetega, aeg-ajalt suheldakse mõne Eestis elava sõbra või kolleegiga, Eestit külastatakse kord või paar aastas. Integreerunud professionaalid, 1,5. põlvkond.
- **Aktiveerunud suhtlejad** – teatud eluperioodil, eeskätt isikliku eluga seoses kontakt Eestiga tihenenud. Pereliikmete, sõpradega (Eestis, eesti sõpradega Soomes) lävitakse iganädalaselt, kui mitte igapäevaselt. Nt väikeste lastega emad.
- **Sihtriigis vähe integreerunud** – hiljuti või lühemaks ajaks saabunud inimesed, kes lisaks Soomes kujunevale tutvusringkonnaga säilitavad olulisel määral sidet Eesti ning oma pere, sõprade ja tuttavatega.
- **Kogukonnaaktivistid** – n-ö kultuurilise ja/või sotsiaalse missiooni enda kanda võtnud inimesed.

Organiseerunud hargmaine/ diasporaaline kodanikualgatus (Londonis, Eesti, Läti ja Leedu kogukondades)

- Ühised üldised eesmärgid, eraldunud rühmad
  - Organisatsiooniline paljusus, oluliste ürituste korraldamisel pannakse seljad kokku
- Kogukonna ajas teisenenud roll
  - Eri põlvkonnad, nende erinev vaade diasporaa rollile
  - Ka uussisserändajatel eri perioodidel eri vajadused
- Kultuuri säilitamine → kultuuri tarbimine
- Organiseerunud kodanikualgatuse „kasvuraskused“
  - Ühistegevuse probleem, rahastamise, vabatahtlike kaasamise jne õppimine, liidrite läbipõlemine

Kokkuvõtteks

- *Hargmaised eestlased olid, on ja jäävad, kogukonnal ajas muutuv funktsioon ja kuju.*
- *Hargmaisus rahvuskaaslaste programmi üks aluseeldusi, samuti panustab hargmaiste kogukondade arengusse eri aspektides.*
  - *Kool kui kogukonna kese*
  - *Kultuuri ja mälu säilitamine*
- *Samas, kogukondade toimimine võiks saada võimenduse*
  - *Nt toetatud organiseerumise kaudu*
- *Rahvuskaaslaste programm üksi hargmaiste kogukondade funktsioone ja jätkusuutlikkust tagada ei suuda*

